

Delavska

PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Svetovno gospodarstvo

V teku zadnjih let se je svetovna industrijska produkcija nahajala v stalnem porastu. Sredi leta 1937. je bila za kakih 75% višja kot v času najhujše gospodarske krize leta 1932., a v primeri z letom 1929., ko je svetovna industrijska proizvodnja kazala najvišjo stopnjo, je bila večja za okoli 20%. V drugi polovici lanskega leta je prišlo do nekakega zastoja, v nekaterih državah pa celo do občutnega padca. Izmed vseh industrijskih držav so največji padec zaznamovale Združene države.

Ena izmed važnih posebnosti svetovne industrijske proizvodnje leta 1937. je v tem, da je nasprotno prejšnjemu razvoju imel mednarodni trg mnogo važnejšo vlogo kot notranji. Tako na pr. ko je skupna svetovna industrijska in rudarska proizvodnja leta 1937. skočila za okoli 7%, se je obenem svetovna trgovina rudarskih in industrijskih izdelkov dvignila za 15%. Razlika v povečanju produkcije in izvozu izdelanega blaga se je najbolj pokazala v Združenih državah, kjer je produkcija pokazala povišanje za 5%, izvoz izdelanega blaga pa za okoli 29%.

Toda kljub zadovoljivemu razvoju produkcije je bila ta v primeri z l. 1929. še vedno za okoli 15% manjša. Ta razlika med svetovno industrijsko produkcijo in mednarodno trgovino industrijskih izdelkov je posledica tega, ker se je gospodarski dvig v zadnjih letih mnogo bolj naslanjal na gospodarske sile notranjega trga in to posebno zaradi poseganja držav v urejevanje gospodarske dejavnosti. Nujnost spremembe gospodarske politike in nove politične naloge držav so vplivale, da se je gospodarski sestav v zadnjih letih znatno spremenil. Razvoj industrijske proizvodnje v zadnjih letih je bil takle (če damo stopnji proizvodnje leta 1929. številni 100):

	1930	1931	1934	1935	1936	1937
Nemčija	86	68	80	94	106	117
Anglija	92	84	99	106	116	125
Francija	100	89	71	67	79	85
Italija	92	78	80	94	88	99
USA	81	68	66	76	88	92
Japonska	95	92	129	142	151	169
Rusija	151	161	258	295	382	?

Zaradi nastalih sprememb se je spremenil tudi značaj posameznih dežel v okviru skupne svetovne produkcije. Od starih industrijskih držav se je posrečilo samo Angliji in Nemčiji, da sta prekosili stopnjo produkcije iz leta 1929. Od ostalih

evropskih industrijskih držav sta dosegli stopnjo leta 1929. samo še Avstrija in Italija. V drugih državah, posebno v Franciji, a tudi v Belgiji, Češkoslovaški in Poljski je produkcija še vedno pod stopnjo leta 1929. V Združenih državah je produkcija leta 1937. dosegla približno stopnjo iz leta nastopa gospodarske krize, toda v drugem polletju je občutno padla, za okoli 8 odstotkov. Tudi Kanada ni mogla doseči prejšnje višine. Na drugi strani pa je celi vrsti novih industrijskih dežel uspelo v teku zadnjih let povečati produkcijo, posebno Rusiji in Japonski. Po ruskih podatkih je bila tam produkcija leta 1936. štirikrat večja kot leta 1929. Japonska je napredovala za 70%.

Mnoge države so dosegle velik napredek v industrijski produkciji in s tem zmanjšale v veliki meri svojo gospodarsko odvisnost od tujine, to je od starih industrijskih držav. Tako se je na primer povečala produkcija v Norveški, Finski in Letoniji približno za 50%. Prav tako kažejo povečanje produkcije tudi južnoevropske države. Podobno je tudi v mnogih čezmorskih državah. To povečanje je posebno znatno na področju življenjskih potrebščin, nasprotno pa je na primer v Angliji, Nemčiji in Italiji produkcija močnejša glede industrijskih predmetov, to pa zlasti zaradi oboroževanja.

Kakšno je bilo valovanje produkcije v važnejših industrijskih državah, vidimo iz naslednjega (stopnja produkcije leta 1929. = 100):

Država	Indeks industrijske proizvodnje	Proizvodnja ind. predmetov	Proizvodnja življenj. potrebščin	Proizvodnja strojev	Proizvodnja tekstil. izdelkov
Nemčija	117	122	105	120	108
Japonska	169	255	155	285	147
Italija	99			126	79
Rusija	582	486	286	926	
Anglija	125			153	108
USA	92	89	95	120	
Francija	85			80	87

Zaradi tega neenakega razvoja industrijske produkcije se je v veliki meri spremenil tudi delež posameznih držav v celotni svetovni produkciji. Medtem ko sta Anglija in Nemčija svoj delež približno ohranili, se je udeležba Združenih držav znatno zmanjšala. Nasprotno temu znižanju je znatno zvišan delež Rusije in Japonske.

Zaradi boljšega pregleda navajamo gibanje udeležbe posameznih

držav pri skupni svetovni produkciji (v%):

	1929	1932	1937
Nemčija	11,55	8,92	11,57
Anglija	9,26	11,21	9,87
Francija	7,00	6,98	4,96
Belgija	1,10	1,10	0,85
Italija	3,15	3,05	2,66
Poljska	0,75	0,59	0,55
Češkoslovaška	1,60	1,47	1,32
Avstrija	0,60	0,52	0,53
Madžarska	0,36	0,40	0,43
Romunija	0,30	0,39	0,33
Grčija	0,25	0,37	0,31
Švedska	0,85	1,08	1,08
Norveška	0,25	0,34	0,27
Danska	0,35	0,46	0,40
Finska	0,15	0,18	0,19
Estonija	0,05	0,06	0,06
Letonija	0,15	0,18	0,20
Rusija	4,65	12,36	15,25
USA	44,80	54,95	35,33
Kanada	2,20	1,85	1,87
Čile	0,30	0,38	0,34

Razen teh sprememb se je spremenilo tudi razmerje med industrijskimi izdelki in življenjskimi potrebščinami. Industrija je na splošno dosegla višji porast, to pa zlasti zaradi oboroževanja.

Prav tako je prišlo do velikih sprememb v proizvodnji pogonskih surovin. Producerska premoga je znatno zaostala za produkcijo nafte in elektrifikacije. Proizvodnja premoga je komaj spet dosegla stopnjo iz leta 1929., nasprotno je produkcija nafte porasla za 40%, električne sile pa celo za 50%. Kljub temu pa se pomembnost premoga ni zmanjšala, ampak celo povečala, ker se je zadnja leta začel uporabljati tudi kot surovina za mnoge sintetične izdelke.

Ena od največjih značilnosti industrijskega razvoja od l. 1929. je povečanje produkcije novih surovin in sintetičnih izdelkov. Pri tem gre posebno za tiste surovine, ki so se prej proizvajale v velikih množinah, n. pr. aluminij, soliter, umetna svila, deloma pa tudi za nove industrijske proizvode, kakor sintetično rudninsko olje, lesna volna, umetna smola itd. Za sedaj ni mogoče dobiti popolnoma natančno sliko o povečanju teh proizvodov, vidi se pa, da v zadnjih letih dobivajo vedno večji pomen. Tako je na primer l. 1937. znašala produkcija umetne svile trikrat več kot 1929. Lesne volne leta 1929. sploh še niso izdelovali, leta 1937. pa je znašala njena produkcija nad polovico produkcije umetne svile. Razvoj proizvodnje umetnih surovin se najbolj vidi iz naslednje tabele (višina produkcije l. 1929. = 100):

	Lesna volna	Umetna svila	Celulozna volna	Aluminij
1930	87	103	97	96
1931	107	114	87	78
1932	259	117	84	55
1933	338	154	97	51
1934	626	179	106	61
1935	1718	215	115	92
1936	3682	235	115	131
1937	7632	273	155	157

Poleg industrije novih surovin in sintetičnih izdelkov zaznamuje velik porast tudi vojna industrija. Tu je povečanje mnogo večje kot pri drugih industrijskih panogah. Razumljivo, da ni mogoče natančno ugotoviti, za koliko se je povečala produktivnost vojne industrije, toda iz stroškov za oboroževanje je mogoče dobiti o tem približno predstavilo. Tako so se n. pr. neposredni izdatki za svetovno oboroževanje od l. 1929. več ko podvojili. Že leta 1936. so stroški za oboroževanje znašali nad 10% vrednosti celotne svetovne produkcije.

Izdatki za oboroževanje niso enakomerni v vseh državah. V Združenih državah n. pr. so znašali pri skupni industrijski proizvodnji v vrednosti 25 milijard dolarjev in skupnem ljudskem dohodku 65 milijard dolarjev, izdatki za oboroževanje 1 milijardo dolarjev. V Angliji je bilo tako razmerje: industrijska produkcija 1,7 milijard funtov, ljudski dohodek 5 milijard funtov, oboroževanje 350 milijonov funtov. V drugih državah, na pr. na Japonskem, v Nemčiji, Italiji so izdatki za oboroževanje sorazmerno mnogo večji ter je razmerje do ostale industrijske produkcije mnogo slabše.

Velike spremembe v svetovni industrijski produkciji zadnjih let niso nastale le iz konjunkturnih vzrokov, ampak tudi iz političnih. Konjunktura v posameznih državah, ki so doprinesle k današnji visoki stopnji svetovne produkcije, so dale gospodarskemu razvoju močan političen značaj. Tu je treba posebno poudariti avtarkična prizadevanja nekaterih držav, kar se posebno vidi iz višine vojne industrije in pridelave umetnih surovin.

Vedno večja udeležba države v gospodarskem življenju in njeno poseganje v razvoj industrij, potrebnih v vojne namene, daje današnjemu svetovnemu industrijskemu razvoju posebno obeležje. Vse kaže, da se bo v teh razmerah sestav svetovnega gospodarstva v prihodnjih letih znatno spremenil.

(Po podatkih zavoda za pospeševanje zunanje trgovine v Beogradu.)

Razširjajmo „Delavsko pravico“!

Usoda podjetniškega stanu

Pod tem naslovom je pričel v reviji »Tehnika in gospodarstvo«
Ivan Avsenek tehten članek, ki je vreden, da ga preberejo tudi naši bralci. Zato ga ponatiskujemo.

V svoji mladosti je prišel (podjetniški stan, ur.) pod vpliv idej francoske revolucije, svobode, bratstva in enakopravnosti. Prežeti so ga hotele, pa se jim ni posrečilo. Svoboda mu je kar dobro delala. Dala je razmaha njegovemu pogumu, upravičevala je njegov egoizem, dala mu je priložnost, da izrabi ves napredek gospodarstva in tehnike. Za bratstvo in enakopravnost pa se ni dosti zmenil, ni ju namreč mogel spraviti v sklad s svojim egoizmom.

Treba je bilo dobrih 100 let, da je svet prišel do spoznanja in prepričanja, da so te osnovne ideje francoske revolucije le takrat nekaj vredne, če ljudje živijo po vseh treh in ne samo po eni. Začela se je doba socialnega ustvarjanja v ogrodju kapitalističnega gospodarskega sistema.

Ce je ves svet prišel do takega spoznanja in prepričanja, pa jima žal ni sledil podjetniški stan. Krčevito se je držal in se deloma še danes drži misli, da je svoboda — predvsem seveda gospodarska svoboda — prva, bratstvo in enakopravnost pa sta le privjesek.

Trčilo je skupaj dvoje nasprotnih naziranj, že par desetletij se vrši med njima hud boj, ki močno vpliva na vse javno življenje, posebno na politiko. Povojne diktature so ena od posledic tega boja. Na Ruskem je podjetniški stan propadel; v ostalih totalitarnih državah pa gine pod režimi, ki jih je sam pomagal ustvarjati iz strahu za bodočnost svojega egoističnega naziranja. V demokratičnih državah, ravno te dni in mesecu prav posebno v Franciji in Ameriki, pa bije ostre bitke, da bi rešil, kar se da rešiti.

Resnica pa je ta: Neomejene lastnine ni več. Ni več tudi neomejene uporabe lastnine. Ta dva ideala podjetniškega stanu sta prešla v preteklost. Tako je dejansko stanje. Čim prej se bo z njim sprijaznil podjetniški stan, tem bolje zanj in za družbo. Prihranjeno bo človeštvo veliko socialnih, političnih in kulturnih bojov.

Podjetniški stan bo naredil samemu sebi največjo dobroto, če pride sam po sebi do prepričanja, da mora zasebna lastnina in njena uporaba služiti pred vsem javni blaginji in potem šele zasebnemu egoizmu. Če ne pride do tega sam po sebi, ga bo k temu nujno prisilil družabni razvoj, seveda v zvezi z globokimi družabnimi pretreslaji, ki bodo v škodo vsem, posebno pa podjetnikom. Rusija uči!

Da bi bila Socialno ekonomski institut in njegov časopis slovenskemu podjetniku za priliko, pa tudi za opomin, da se mora z vso dušo posvetiti socialnemu delu, ga smatram za svojo dolžnost ravno tako, kot smatra zasebno pridobivanje za svojo gospodarsko dolžnost! Naj mu pomaga naše gibanje do prepričanja, da si mora v socialnem življenju priboriti z delom isti pomen, kot ga ima v gospodarskem.

Zaposlitev v marcu 1938

(Po statistiki OUZD-a v Ljubljani)

Celotni letni prirastek zavarovancev OUZD-a v Ljubljani znaša v marcu 1938. + 5631 oseb ali + 6,50%. Največje letne prirastke izkazujejo sledeče industrije: gozdno-žagarska 1131 delavcev, tekstilna industrija 793, kovinska industrija 553, industrija za predelovanje lesa 426 delavcev. Značilno je, da tekstilna, ki je v zadnjem času izkazovala izmed vseh industrij vedno največje letne prirastke, ni v tem pogledu več na prvem mestu. Letni prirastki polagoma nazadujejo.

Pomembnejšega konjunkturnega nazadovanja ne izkazuje v tem mesecu nobena industrija.

V sezijskem pogledu je najbolj napredovala zaposlenost v gradbeni industriji, in sicer skoraj za 50%, to je za + 1112 delavcev, v industriji kamenja in zemlje (opekarne, kamnolomi) za + 406 delavcev ali 10,40%, v tekstilni industriji za + 210 delavcev ali 1,30%. V sezijskem pogledu je vidneje nazadovala le gozdno-žagarska industrija, in sicer za — 215 delavcev ali — 2,57%.

Skupno je bilo zavarovanih v prvih treh mesecih l. 1938. 92.317 delavcev.

Zagrebska konferenca

V nedeljo 1. maja se je vršila v Zagrebu konferenca, katere sta se udeležila v zastopstvu JSZ predsednik Srečko Žumer in Tone Fajfar. Radnički strokovni savez so zastopali številni njegovi odborniki in sodelavci. Na konferenci so razpravljali o vseh perečih delavskih in sindikalnih vprašanjih. Svoje zaključke so zgotlili v resoluciji, ki jo objavljamo na drugem mestu. Resolucijo sta še naknadno odobrili načelstveni seji RSS v Zagrebu in JSZ v Ljubljani.

Širša seja načelstva JSZ

V nedeljo 8. maja se je vršila v Ljubljani širša seja načelstva JSZ, katere so se udeležili poleg članov načelstva tudi vsi namestniki z dežele.

Seja je predvsem obravnavala socialno-politični in sindikalni položaj, ki je nastal v novejšem času ter glede tega napravila primerne sklepe. Potrdila je resolucijo zagrebške konference ter se izrekla za čim ožje sodelovanje s hrvaškim delavstvom.

Na konferenci je bilo sklenjeno tudi najožje sodelovanje med RSS in JSZ na področju strokovnega dela in socialne politike. Ugotovili so najožje idejno in organizacijsko povezanost obeh krščansko socialnih sindikatov v državi, ki se mora v prihodnje še bolj izenačiti.

Sodelovanje slovenskega in hrvaškega krščanskega delavstva naj v prihodnje doprinese čim več koristi našemu skupnemu boju za načela krščanske pravičnosti in resnične demokracije.

Vse razpravljanje je izzvenelo v odločno voljo, da se JSZ od svojega dosedanjega stališča ne umakne niti za korak ter da je pripravljena za načela kršč. socializma in demokracije žrtvovati tudi svoj obstoj.

Na seji so zastopniki zavzeli tudi jasno stališče glede Jugorasa

Seja je bila živ dokaz velike življenjske sile in delavnosti celotne JSZ. Nobene sile ni, ki bi mogla našo misel zatreti.

Do naših krajev

Nazarje

Članski sestanek naše skupine se je vršil dne 8. maja. Pred sestankom smo imeli sv. mašo s primernim cerkvenim govorom. Na sestanku je prvi govoril tov. Kovač iz Celja. V globoko zajetem govoru je pokazal, kaj je prava delavska kultura. Kako težka je pot tistih, ki to kulturo ustvarjajo. Zato mora vsak delavec vse svoje sile posvetiti temu, da ustvarimo in zgradimo kulturo, ki bo upoštevala delavca kot človeka, ki ima isto pravico do vseh stvarnih in duhovnih dobrin, kot višji sloji. Podlaga te kulture pa je samo v čisti demokraciji in svobodnem združevanju. — Tov. Groselj iz Ljubljane je pokazal, da je pogoj, da bo delavec prišel kdaj do svoje delavske kulture, v tem, da se zbere v svojih strokovnih organizacijah. — Tov. predsednik Celinšek je pozval delavce k večji organizacijski zavednosti in delavnosti, da dosežemo cilje, o katerih smo slišali.

Žiri

Dne 4. maja smo imeli članski sestanek naše skupine, ki se ga je udeležilo tudi mnogo drugih delavcev. — Tov. Pestotnik nam je temeljito razložil glavni pomen socialne zakonodaje. Posebno je poudarjal, da je delavstvo samo krivo, če se današnja sicer dobra socialna zakonodaja ne izvaja. Da se bomo mogli uspešno boriti za njeno izvajanje, moramo zakonodajo dobro poznati. Tega se dobro zavedajo tudi tisti, ki zakonodajo tep-tajo, ter odvrtaajo delavstvo od strokovnih organizacij, v katerih si pridobiva svojo izobrazbo. — Sklenili smo, da bomo svojo organizacijsko povezanost še bolj okrepili in tako pomagali pravici do zmage.

Gameljne

V nedeljo 8. maja se je vršil v Gameljnah zelo dobro obiskan sestanek tekstilnega delavstva tovarne »Stora«
v Gameljnah. Na sestanku je poročal centralni tajnik Lombardo o zaključku razprave, ki se je vršila pred kratkim med zastopniki podjetja in zastopniki delavstva v pogledu izboljšanja plač in nekaterih drugih važnih zadev glede delovnega razmerja. Delavstvo tovarne »Stora«
je zopet doseglo nekaj izboljšanja pri plači in to zlasti ono delavstvo, ki je zaposleno pri tako zvani kratki rob (izdelovanje čipk in trakov). V kratkem bo podjetje izplačalo delavstvu tudi posebni prispevek glede na dvig cen življenjskim potrebščinam. O višini tega prispevka bo sklepal upravni odbor podjetja. Prav tako bo tudi letos podjetje izplačalo delavstvu tako zvano bilančno nagrado in to vsemu one-

mu delavstvu, ki ima nad 2 leti zaposlitve v tovarni. Letos bodo to nagrado prejeli tudi delavci in delavke tovarne v Gameljnah. Na razpravi so se reševala tudi razna druga vprašanja iz delovnega razmerja celote ali posameznikov in so bila vsa ta vprašanja rešena v zadovoljstvo delavstva.

Delavstvo v tovarni v Št. Vidu kakor tudi v Gameljnah se vedno tesneje oklepa svoje strokovne organizacije, ker ve, da le po njej more izboljševati svoj položaj in uveljavljati svoje pravice tako pri delu, kakor tudi zunaj dela. Organizirano delavstvo želi čim boljših odnošajev s podjetjem. Pogoji za dobre odnošaje in uspešno delo pa zavise od dobro urejenih delovnih in plačilnih razmer v podjetju. Vsekakor je treba poudariti, da mora delavstvo svoje dolžnosti pri delu vestno vršiti, ker le tako delavstvo ima tudi možnost zahtevati pravice, ki izvirajo iz dela. Organizirano delavstvo se bo dosledno držalo teh smernic, to se pravi, da bo vestno vršilo svoje dolžnosti pri delu in tudi dosledno terjalo svoje pravice.

Jesenice

Na občnem zboru ZZD, ki se je vršil 4. maja, je bilo baje le 9 udeležencev, in še ti menda niso bili vsi delavci. To povemo le zato, ker se »Slov. delavec«
in »Na mejah«
skušata obregovati ob udeležbo na občnem zboru JSZ, ki je v resnici bila prav dobra.

O binkoštih, ko se vrši na Jesenicah prvi kovinarski zbor, naj člani ne prirejajo raznih izletov, ampak naj se udeležijo našega kovinarskega zborovanja, prav tako pa tudi prireditel v okviru slovenskega tedna.

Članski sestanek, kjer se bomo pomenili o kovinarskem zboru, o sodelovanju pri slovenskem tednu ter o novi bolnici, bo v nedeljo 29. maja. Udeležijo naj se ga vsi člani!

Št. Vid

Članice iz tovarne »Stora«
smo imele v nedeljo 8. t. m. članski sestanek, ki je bil dobro obiskan. Na sestanku smo poročali o poteku in uspehu naših zadnjih pogajanj. Sicer smo nekaj dosegli, vsega pa še ne. Saj toliko ne, kolikor bi nam pritakalo. Na noben način ne moremo biti zadovoljni, da bodo deložni bilančne nagrade le delavci in delavke, ki so zaposlene v tovarni dve ali več let. Saj so v preteklem letu delali vsi delavci, ne pa samo nekateri.

Tudi v razmeravi v tovarni sami ne moremo biti zadovoljni. Dogaja se, da prihajajo v tovarno delavke, priporočene in poslone od nekkih vodilnih gospodarstov. Taka delavka novinka si potem delo lahko izbira. Če ji to ni po volji, ji dajo pa drugega. Pri tem se pa nič ne ozirajo na to, če se ji mora umak-

22. V. k Sv. Joštu!

Kranjske strokovne skupine prirede v nedeljo 22. maja celodnevno delavsko prireditev. Ob 7 zjutraj bo odhod iz Kranja (Delavski dom) z godbo na čelu, ob 9 sv. maša pri Sv. Joštu, potem pa delavsko zborovanje. Popoldne bo na Laborah delavska zabava z dobrodelno loterijo. Pri vsej prireditvi bo sodelovala delavska godba iz Vevč.

K prireditvi vabimo predvsem vse delavstvo iz kranjskih tovarn, nadalje tudi vse tovariške skupine iz bližnje in daljnje okolice. Skrbimo, da bo ta manifestacija zavednega krščansko socialističnega delavstva čim lepša!

Viničarji

Sv. Barbara v Halozah. Člana naše viničarske skupine tov. F. J. je nedavno zadela izredna sreča. Pri domačem županu je dvignil blizu 20 kg denarja, ki ga je tam vplačal zanj njegov bivši gospodar, vinogradnik g. K. H. iz P. Da bi pa kdo ne mislil, da so se za viničarje v Halozah začeli zlati časi, če je en vinogradnik viničarja tako obsul z denarjem, ali da ne bi kdo mislil, da bo viničarska organizacija na podlagi viničarskega zakona in s pomočjo viničarskih komisij vinogradnike uničila, dodajamo še pojasnilo. Ta vinogradnik bi moral po sklepu viničarske komisije plačati viničarju še nekaj neporavnane zaslužke, odškodnine za poškodbe itd. Ugibal je, kako bi se zaradi tega nad viničarjem maščeval. Tuhtal je in pogruntal. Zbiral je 25 parske novce (je namreč tudi trgovec) ter prinesel k županu 1500 din, in sicer 400 din v bankovcih, za 1100 din pa samih 25 parskih kovancev. — Kljub temu je viničar rad prevzel težko breme in si zanj kupil mlado kravico in tele.

Sv. Bolfenk pri Središču. Tukajšnji viničar tov. Ozmeč Fr. je pred kratkim prejel od davčne uprave opomin, naj plača rentni davek (davek na obresti naloženega denarja). Začuden je hitel na davkarju vprašati, zakaj ga terjajo. Pa so mu povedali: Viničar je že pred tremi leti z veliko težavo iztožil od svojega bivšega gospodarja okoli 900 din, katerih pa še do danes ni prejel. Njegova terjatev se je le vknjižila na vinogradnikovo posestvo. To sedaj smatra davkarja za naložbo, ki se obrestuje. Ko bi bili vsi vinogradniki tako natančni pri izplačevanju naših zaslužkov, kakor so gospodje na davčni upravi, bi bilo za marsikaterega viničarja boljše. Mnogo viničarjev pa mora čakati mesece in celo leta na izplačilo. Ni dovolj, da vsak dan, ko je zaposlen, zasluži komaj za 1,5 do 4 kg moke, še to se mu mnogokrat zadržuje. Tako se ravna z revnimi viničarji kljub predpisom viničarskega reda, ki določa tedensko izplačevanje zaslužka. Pa se še dobijo vinogradniki in njihove organizacije, ki zahtevajo spremembo uredbe viničarskega reda, tako Kmečka zveza na občnem zboru v Celju v 11. resoluciji.

niti delavka, ki dela pri istem stroju že deset let.

Vodstvo razburja delavke tudi s tem, da stalno preganja poročene delavke. Tako je odpovedalo službo tovarišici porodnici; en teden prej, preden gre iz tovarne zaradi poroda. To je nesocialno in prav nič krščansko.

Tako postopanje dokazuje, da vodstvo prav nič ne upošteva niti organizacije niti obratnih zaupnikov. Take razmere dokazujejo tudi to, da smo delavci v tej tovarni še premalo disciplinirani in premalo zavedni. Kakor kažejo razmere, bomo morali prej ali slej v tovarni marsikaj razčistiti. Treba se bo boriti. Zato pa se oklenimo prav vsi organizacije. Kajti le tedaj bomo sposobni, da se bomo ne le borili, ampak zmagovito borili!

Maribor

Redni občni zbor I. delavske hranilnice in posojilnice v Mariboru, r. z. z. o. z., se vrši v nedeljo 15. maja ob 9 dopoldne v prostorih JSZ, Sodna ulica št. 9-I z običajnim dnevnim redom. — Dolžnost vseh članov zadruga je, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo.

Nameščenci

Iz seje načelstva nameščenske organizacije

V zadnjem času se je odbor naše organizacije bavil največ z volitvami v Trgovsko bolniško in podporno društvo. Med v poštev prihajajočimi svoobodnimi nameščenskimi organizacijami je bil namreč sklenjen sporazum za kompromisno listo. Od 40 delegatskih mest bi po tem sporazumu odpadlo na plave 20, zelene 13, bančne 8, na nas 3 in na rdeče 1. Od 12 članov uprave odpade na plave 5, zelene 3, bančne 2, na nas 1 in na rdeče 1 mesto. Nadzorstvo se porazdeli na plave 2, zelene 1, bančne 1 in na nas 1. Predsednik uprave in gospodar bi bil plav, I. podpredsednik in tajnik zelen, II. podpredsednik bi bil bančni. Kot protivrednost, da smo popustili od naše zahteve po zastopstvu v izvršilnem odboru, smo dobili priznano mesto predsednika nadzornega odbora. Sicer ta kompromis za nas ni nobena pridobitev, sprejmemo ga pa zaradi tega, da društvo prihrani denar za volitve, kajti obstoji dosti drugih potreb.

V dne 12. do 14. maja t.l. se bo vršil v Anversu kongres naše krščanske nameščenske internacionale. Pred dvema leti se je vršil tak kongres v Karlovi Varah ter se ga je udeležil tov. Savenc, ki je tedaj tudi popisal, s kakim navdušenjem je bil sprejet in pozdravljen od zastopnikov ostalih nameščenskih organizacij drugih narodov. Naša zveza z internacionalo se je poživila v vsestransko korist. Tudi letos se odbor ni mogel upirati prijaznemu povabilu internacionale ter je po dolgem sklepanju sklenil, da pošlje na kongres kot zastopnika tov. Hartmana. Nismo se ustrašili stroškov, ki so z udeležbo v zvezi, kajti pot je dolga in draga. Zavedali smo se pa korist, ki jih bomo od tega imeli. Od tov. Hartmana pa pričakujemo, da nas bo častno zastopal in nam svojo pot in doživlja čim natančneje popisal.

Stanje naše organizacije se počasi, a vztrajno izboljšuje. Ne moremo sicer zaznamovati, da bi pristopali novi člani kar v stotinah, nove prijave pa dobivamo stalno in skoraj na vsaki seji je na dnevnem redu sprejem novih članov. Naše članstvo je tako, da se nam ni treba bati, da ga izgubimo, če zapiha kak drug veter na političnem polju. Organizacija je danes možna in ustaljena bolj kot kdaj poprej ter zaradi svoje neodvisnosti edina organizacija, ki za nameščence res nekaj pomeni.

Povečanje Šlajmerjevega doma

Že dalj časa je TBPD obravnavalo problem Šlajmerjevega doma, ki je postal premajhen za člane višjega zavarovanja ter je nujno potrebno, da se poveča in razširi. V ta namen je uprava zaprosila pri Pokojninskem zavodu za posojilo 7 milijonov, tako da bi skupno dolgovala PZ 12 milijonov. Proti razširjenju Šlajmerjevega doma imamo sledeče pomisleke: Boljše uspehe zdravljenja se dosega v čim večjih bolnicah, kajti za vse vrste bolezni je dandanes potrebna oprema velikega števila zdravilnih pripomočkov, aparatov itd., ki so silno draga stvar in jih premorejo le velike bolnice, vzdrževane od države. Na mestu bi tedaj bilo, da se razširi in moderneje opremiti državna splošna bolnica, kjer naj bi imeli člani višjega zavarovanja pravico drugega razreda. To bi bil za društvo najcenejši način zdravljenja njegovih članov. Ker pa so razmere v naši splošni bolnici slabše kot v kateri koli vojni bolnici med vojno, ta rešitev seveda ne prihaja v poštev. In ker se razmere najbrž ne bodo izpremenile do tedaj, dokler Slovenci sami ne bomo gospodarili s svojim denarjem, je pač edini pripomoček ta, da moramo imeti svoj sanatorij. Pač bi bilo umestneje, da bi društvo najelo posojilo za razširitev sanatorija pri SUZORju, ki je v prvi vrsti poklican, da omogoči povečanje Šlajmerjevega doma. V SUZORju se zbira slovenski denar za zdravljenje udov, ki pa ne prihaja nazaj v Slovenijo v istem razmerju, kot odhaja iz Slovenije. Denar Pokojninskega zavoda pa naj bi se plasiral v Sloveniji za kake druge namene, kjer je donos bolj zagotovljen.

Kje smo še mi?

Kaj radi se pobahamo z našo naprednostjo na vseh poljih, a da smo zaostali v skrbi za izboljšanje svojega položaja, je razvidno iz tega, da je bilo prvo mesto, ki je sklenilo kolektivno pogodbo s trgovskimi nameščenci, Zagreb. Med Savezom hrvatskih privatnih nameštenika in med trgovskim združenjem je bila namreč sklenjena kolektivna pogodba, ki ima sledeče ugodnosti: 8 urno delo, odškodnina za čezurno delo, minimalne plače itd. Najmanjša začetna mesečna plača za trgovskega pomočnika sme znašati 1000 din za one, ki imajo 4 razrede srednje šole in po končani vajenski dobi najmanj 2 leti prakse, ostali po-

Svoji k svojim!

Mislil, da je bil članek, ki ga je napisal Jože Gostinčar o varčevanju, silno potreben. Še bolj potrebno pa je, da se po geslu, s katerim je članek zaključen, vsi dosledno ravnamo. Naši uspehi bodo trajni samo takrat, če bomo znali tudi gospodarsko napredovati in z gospodarskim napredkom koristiti delovnemu človeku. Vsako prav vodeno podjetje mora dosegati uspehe in koristi za gospodarski dvig malega človeka.

Ni zadosti delavske in nameščenske organizacije usmeriti samo v strokovno borbo, ampak je treba računati tudi z gospodarskim delovanjem ter se držati navodil, ki nam jih dajejo prizkušeni gospodarstveniki in zadržniki, kot je naš tovariš Gostinčar.

Najlepše se bomo oddolžili delavnemu in vztrajnemu borcu za delavske pravice tov. Gostinčarju s tem, da se bomo oprijeli dela za naše združništvo, v prvi vrsti za »Prvo delavsko hranilnico in posojilnico«. To delo bomo vršili tako, da bomo svoje prihranke vlagali najprej v svoj denarni zavod. Skupine naj nalagajo svoj denar, bodisi prihranke ali fonde, v »Prvo delavsko hranilnico in posojilnico« na čerkovni račun št. 14.487.

Kdor želi denar vložiti pri naši hranilnici, naj kupi prazno položnico in napiše na njo številko čerkovnega računa. Na zadnjo stran naj napiše svoje želje. — Položnice bomo poslali tudi vsem našim skupinam, kjer jih bo lahko vsak dobil pri blagajnikih.

Odzovimo se klicu tov. Gostinčarja: »Svoji k svojim!« F. V.

Kamniško okrožje

Okrožni sestanek skupinskih odborov in zaupnikov JSZ se vrši v nedeljo 15. maja ob pol 10 dopoldne na Duplici v gostilni pri Planavšku.

Običajna poročila, razen res nujnih, odpadejo, ker se bomo v glavnem pogovorili o pripravah za tabor JSZ, ki bo 29. maja na Homcu.

Vsaka skupina naj pošlje če le mogoče ves odbor in tudi druge delavne člane, da bodo priprave izvršene v redu. Naš tabor naj bo res zunanji izraz naše delavske zavednosti in moči ter porasta JSZ.

močniki pa 800 din. Pisarniško osebje dobi najmanj 1000 din moški in 800 din ženske. Med drugimi ugodnostmi je tudi ta, da so trgovine odprte od pol 8 do pol 1 in popoldne od 4 do 7. S tem je omogočeno osebju, ki stanuje na periferiji, da lahko obeduje doma in ne po raznih ljudskih kuhinjah.

PROTITUBERKULOZNI TEDEN

Prebivalstvu dravske banovine!

Kakor vsako leto, bo tudi letos v tem mesecu po vsej naši kraljevini protituberkulozni teden, ki ga prireja Protituberkulozna zveza. Namen protituberkuloznega tedna je, da se ljudstvo pouči o bistvu jetike in njeni nevarnosti ter o tem, kako je treba živeti in ravnati, da se jetike obvarujemo; po drugi strani pa je namen protituberkuloznega tedna, da se zbere čim več sredstev za zdravljenje tistih, ki so za jetiko oboleli, a sami nimajo potrebnih sredstev, da bi se mogli primerno zdraviti.

Podprimo vsi — vsak po svojih močeh — Protituberkulozno zvezo v tem njenem res nad vse potrebnem in plemenitem delu za zdravje našega naroda! Sodelujmo pri tem njenem delu, a prispevajmo tudi za njen plemeniti namen iz svojih sredstev, kar zmoremo! Protituberkulozni teden se prireja v sporazumu z državno oblastjo in naročam zato vsem podrejenim oblastvom in institucijam, naj stoje v tem tednu Protituberkulozni zvezi ob strani z vso podporo. Vsem, ki se bodo pri tem udeleževali — bodisi v propagandji, bodisi pri nabiranju prispevkov — izrekam že vnaprej svoje priznanje in zahvalo.

Ban dr. M. Natlačen.

K protijetičnemu tednu

Za ta teden je Protijetična zveza v Ljubljani organizirala večjo akcijo za pobiranje strašne ljudske, predvsem pa delavske bolezni, jetike. Zbirajo se sredstva, da bi se moglo dati vsem tistim, ki so zapadli v to zavratno bolezen, dovoljno zdravljenje, vrše se predavanja, s katerimi ljudstvo opozarjajo, kako težka in nevarna je ta bolezen in kako naj skrbi, da se je obvaruje.

Protijetični zvezi vse priznanje. Velika in hvale vredna so njena prizadevanja, pri katerih zaznamuje tudi že precej uspehov. Toda v razmerah in položaju, posebno našega delavstva, vrši ona delo Rdečega križa, to je, pobira ranjence po bojišču in jih skuša zdraviti.

Z zvezo vred bi se morali vsi kot en mož boriti, da bi odpravili vojno, da bi zatrli to strašno ljudsko bolezen, ki pobere vsako leto toliko mladih življenj. Vsako zlo in bolezen je treba zdraviti pri korenini. Predvsem je treba dvigniti stopnjo delavskih zaslužkov. »Delavska pravica« je v letošnji 10. številki ugotovila, kako daleč je naše delavstvo s svojimi zaslužki pod življenjskim minimumom, posebno tisti, ki imajo številne družine. Bolezen in posebno jetika pa pride v hišo najprej tam, kjer ni potrebnega vsakdanjega kruha — in tega v naših delavskih družinah v veliki meri ni.

Zato več kruha naši delavski mladini, pa bo vir in leglo te bolezni, če že ne popolnoma, pa gotovo v velikem delu odstranjeno.

Drugo so delavska stanovanja. Količino pišemo o tem, da je treba dati de-

lavstvu zračnih in sončnih stanovanj. Vse to pa ostaja le pri besedah. V reviji »Dejanec« je g. kaplan Lampret razkril vso strahoto delavskih stanovanj. Takole pravi med drugim:

»Po visokih gorskih predelih (v župniji Ribnici na Pohorju, ur.) imajo velemošestniki »hube«, ki jih dajejo v najem poljskim in drugim delavcem. Hube so stavbe, ki so jih velemošestniki dobili z nakupom manjših zemljišč. Te bi morali vzdrževati najemniki, ki pa nimajo za to sredstev in tako hube počasi razpadajo. Večina teh koč je zelo stara. Okna so majhna, vhod nizek, mnogokje ni poda. Peči so brez dimnika in se dim kadi po sobi. Pozimi se opravljajo vsa dela v hiši. Pogosto naselijo v tem času v hišo tudi živino. Tako večkrat naleti ob peči na kakšen zajob s prašičem. S tem je že tudi orisano zdravstveno stanje po teh kočah. Najemniki morajo ta stanovanja plačati v denarju ali pa odslužiti. Tako morajo delati zanj 100 do 120 delovnih dni v letu.«

»Kronika slovenskih mest« poroča v svoji zadnji številki o anketi, katero je izvedla ljubljanska mestna občina o položaju in razmerah delavskih stanovanj v kolonijah ljubljanskega predmestja in na ljubljanskem gradu. Tudi iz te statistike se zrcali prav ista žalostna slika, ki je še toliko bolj dramatična, ker leži v neposredni bližini velikih in svetlih palač — prav kakor v rimskih časih.

Mi moramo delovati in stremeti za tem, da se te strašne razmere, v katerih delavstvo živi, izboljšajo. Ko bo delavskim slojem omogočeno dostojno življenje, bo boj proti jetiki lahek. Zato začnimo pri koreninah! R.

Časopisi pišejo:

O mednarodnem položaju...

»LE VIE INTELLECTUELLE«, francoska katoliška revija, piše: »Sirovo silo obojajo tudi dejstva. Kar je meč ustvaril, mora meč vzdrževati. Tako utegne postati tisti, ki je bil včeraj še močen, jutri slab. V tem sestavu nasilja ne zadostuje, da si močen: biti moraš najmočnejši... Društvo narodov je bil prvi poskus — čeprav nepopoln in neokreten — moralizacije sile. Število tistih, ki bodo ječali zaradi pomanjkanja pravice in »orožnika« v mednarodnem svetu, bo vedno večje. Kako jim bo takrat žal, da so pustili uničiti sodišče in orožništvo!«

O vojni nevarnosti...

»JUTARNJI LIST« v Zagrebu poroča o govoru, ki ga je imel 5. maja ameriški vojni minister Woodring v Washingtonu. Med drugim je izjavil tole:

Sedaj so demokratske države pacifistične in miroljubne, toda če bodo preveč pritiskane, bo nenadoma izbruhnulo nezadovoljstvo in tedaj bo težko ohraniti mir. Treba je že

preden države popolnoma ne izgube nadzorstva nad dogajanjem... Mi ne moremo mižati pred dogajanjem na svetu, zakaj če kjer koli v zamejstvu pride do vojne, bo tudi naš mir takoj v nevarnosti...«

O Španiji...

»POLITIKA« v Belgradu poroča iz Washingtona v Združenih državah: »Iz dobro poučenih izvirov smo zvedeli, da namerava vlada g. Roosevelta predpiti predlog, ki zahteva odpravo prepovedi izvoza orožja in municije v republikansko Španijo...« Videti je torej, da bo v odločitve španske vojne posegla Amerika. Predsednik španske vlade je poslal Rooseveltu 13 točk obsegaajočo izjavo, ki govori tudi o ureditvi Španije po zmagi republikancev.

O poslanstvu duhovnika...

»LE VIE INTELLECTUELLE« priobčuje Maritainove besede: »Krščanska morala, ki je v družbenem življenju niso dejansko izvajali, je postala v svetu (ne sama v sebi ali v Cerkvi), v splošni kulturni skupnosti, v resničnih šegah civilizacije — postala je v praktičnem kulturnem dejansko uslužnjene stvarnim silam časovnega sveta; in te sile so jih odvrčale od Kristusa. Ta uslužjenost krščanske ideologije nekrščanski praksi je ena najglobljih korenin današnjega zla. Proti njej se mora kristjan bojevati brez prestanka. Tak nered more ozdraviti le obnovitev najglobljih sil verske zavesti, rastoče v časnem bivanju, ozdraviti ga more le prebujenje ustvarjalnih sil, le moč duhovnega in družbenega vstajanja. K temu človeka ne usposablja država ali strankarska vzgoja, temveč le ljubezen, ki dviga središče njegovega življenja visoko nad svet in časovno zgodovino. Laiki naj se poglobijo v časovne stvari, duhovniki pa naj se posvetijo službi dušam in božjemu kraljestvu. Kot najhujšega zla naj se varujejo, da bi uslužili svoje posvečeno poslanstvo ljudem, ki bi hoteli izkorističiti vse, kar je svetega, za svoje stranke, svoja podjetja ali svoje vojne...«

O krščanski trdnosti...

»LE VIE INTELLECTUELLE«, francoska katoliška revija piše 10. aprila pod naslovom »Duh katakomb« med drugim: »Kaj je duh katakomb? To je duh tistih, ki vedo, da bodo morali danes ali jutri izbirati med mučenjem in izničenjem, pa vendar živijo močno krščansko življenje, nevezani na večnost, prosti zemlje, čisti, mili, sočustvujoči, upajoč edino v Boga. V sebi čutijo nepremagljivo silo mučencev, silo katakomb,«

Spominjajo se, da je krščanstvo v vztrajno silo svoje milobe premagalo države Cezarjev. Oni vedo — in vera jim daje gotovost — da bo preko vseh zapletljivosti, ki jih ne poznajo in ki jih utegnejo zmešati, zadnja beseda ostala Jezusu Kristusu in tistim, ki se ne bodo ločili od njega. Zaupajte, jaz sem svet premagal!«

Krajevske skupine katere so prejele dopis z naročilom, naj sporoče kdaj bi bilo mogoče izvršiti poslovno revizijo naj na to kmalu pošljejo odgovor.

Uveljavljanje starih pravic iz članstva bratovskih skladnic

Spričo okolnosti, da je med reduciranimi rudarji in bivšimi člani bratovskih skladnic še vedno dosti takih, ki svojih let ne varujejo s plačevanjem priznane, dasi jim je to po določilih § 50 novih pravil bratovskih skladnic omogočeno, ponovno opozarjamo vse bivše rudarje, da se za obnovitev članskih pravic oz. nadej iz pokojninskega zavarovanja pravočasno prijavijo, in sicer najpozneje do 30. junija 1938 pri krajevnih bratovskih skladnicah ali pa naravnost na glavni upravni odbor Glavne brat. skladnice v Ljubljani. Napraviti morajo prošnjo, v kateri naj navedejo, kje in koliko časa so bili zaposleni, pri kateri bratovski skladnici zavarovani, in prositi, da se jim dovoli plačevanje priznane, ki znaša 20 din letno. Prošnji je priložiti posebno polo, ki jo morajo dati izpolniti pri občinskem uradu, ki potrdi, kakšne so premoženjske razmere itd. Te pole se dbe pri bratovskih skladnicah, kamor naj se prizadeti obračajo in dbe tam vsa potrebna pojasnila.

V smislu navedenega določila § 50 se mora plačevati priznana 20 din vsako leto, in sicer v prvih treh mesecih, t. j. v času od 1. januarja do 31. marca. Plačevanje priznane pa je omejeno in se more plačevati le za eno tretjino vstevnega članstva. Ako ima na primer član 15 let vstevnega članstva, potem lahko plačuje priznano 5 let, ako ni bil že prej upokojen ali če ni ponovno vstopil v zavarovanje pri bratovski skladnici. V izjemnih slučajih more glavni upravni odbor dobo plačevanja raztegniti na polovico dobe vstevnega članstva.

V tej zvezi je važno, da omenimo tudi § 156-3, ki pravi: »Bivši član, ki je bil zaposlen v inozemski državi, s katero naša država nima konvencije o socialnem zavarovanju, lahko obnovi zgubljen članske pravice, ki jih je imel pred odhodom v inozemstvo, če se prijavi bratovski skladnici v šestih mesecih po prihodu v domovino in začne plačevati priznano po § 50.

Članom, ki so torej v inozemstvu in so doslej svoje članstvo že varovali

Službo dobi deklica 14—16 let, ki je dobro vzgojena in ima veselje do nadzorstva otrok. Velkavrh, Vrhovci 45, p. Dobrova pri Ljubljani.

s plačilom priznane, ni potrebno nadaljevati plačevanja priznane, ker morejo, kakor smo navedli, zapadle članske pravice obnoviti, ko se vrnejo v domovino.

Nedostatke teh določb smo v Delavski pravici že omenjali in zahtevali, da se popravijo. Našo zahtevo po spremembi pravil bratovske skladnice ponovno naglašamo in ne bomo nehali, dokler se to ne zgodi.

Novе knjige

»Uredba o preskrbovanju nezaposlenih delavcev« je izšla v založbi tiskarne Merkur v Ljubljani. Uredba je stopila v veljavo s 1. januarjem t. l. Podpore po tej uredbi se bodo začele izplačevati s 1. julijem. — Krajevne skupine in funkcionarje opozarjamo, da si to uredbo nabavijo, da bodo mogli dati glede pravic do podpor delavcem potrebna pojasnila. Izvod stane 8 din ter se naroča pri tiskarni Merkur d. d. v Ljubljani. Denar je treba poslati naprej in priložiti za vsak izvod še 1 din za odpravo in poštnino. — To uredbo naj ima vsaka skupina v svoji strokovni knjižnici.

Shodi in sestanki

Zagorje. V nedeljo 15. maja ob 9 dopoldne bo članski sestanek naše skupine. Vse tovariše vabimo, da se sestanka polnoštevilo udeleže. Vršil se bo kakor običajno v Zadrudnem domu v Zagorju.

Št. Vid. Strokovna skupina tekstilnega delavstva »Stora« v Št. Vidu nad Ljubljano obvešča vse svoje članice, da bo v nedeljo 15. maja ob četrti na 2 v prostorih Cerkvene dvorane članski sestanek. Na sestanku bo govoril g. p. dr. Roman Tominec. Prosimo vse članice, da se tega važnega sestanka udeleže. — Odbor.

Št. Vid. Strokovna skupina lesnega delavstva v Št. Vidu nad Ljubljano obvešča svoje člane, da se bo v petek 20. maja ob 20 vršil v prostorih cerkvene dvorane v Št. Vidu nad Ljubljano važen članski sestanek, katerega naj se udeleže vsi člani. Pride govornik iz centrale. — Odbor.

Medvode. V nedeljo 15. maja ob 8 zjutraj bo v prostorih tov. Knifca v Goričanah članski sestanek naše skupine. Na dnevnem redu bo več važnih vprašanj glede najnovejših uredb in glede položaja papirniškega delavstva v ustanovitvi kartela tovarn papirja. Vabimo člane, da se sestanka polnoštevilo udeleže.

Tabor na Homcu

za kamniško okrožje
bo dne 29. maja 1938!
Pripravimo se!

Češkoslovaška je dobro zavarovana

Ob vsej češkoslovaški meji so postavljene skoraj nezavzetne utrdbe. Izkušnje, ki jih je dobila Francija pri gradnji svoje Maginotove črte, je dala na razpolago tudi Češkoslovaški. Francija je svoj čas poslala v ČSR svoje najboljše vojne strokovnjake, da pomagajo pri utrjevanju meje. Utrdbe so postavljene nad zemljo in pod zemljo. Petkratna črta iz bodečih žic je potegnjena po vsej meji, žične ovire pa so zvezane z električnimi centralami z najvišjo napetostjo. Vsa pota ob meji so zavarovana z velikimi betonskimi bloki, visokimi nad tri metre. Prehod med bloki je tako ozek, da morejo iti skozi samo avtomobili in navadna vozila, dočim bi tanki ali vojni avtomobili ne mogli predreti v deželo. Razen tega so na teh mestih postavljena tudi težka jeklena vrata, ki bi vsaj za nekaj časa onemogočala sovražni vpad v deželo. Na vsakih 200 metrov so ob meji izkopane jame kot pasti za tanke. Težko in protiletalsko topništvo se more upravljati tudi izpod zemlje s pomočjo periskopov in posebnih aparatov. Pod zunanji utrdbe se vije češkoslovaška Maginotova črta, sestavljena iz 1000 utrdb, izdelanih iz jekla in cementa.

Zadrudna tiskarna

t. z. z. o. z.

Telefon 30-67

Ljubljana - Tyrševa cesta 17

se priporoča za tiskanje časopisov, revij in knjig, reklamnih letakov, lepakov, vabil za gledališke odre in koncerte, vizitk, kuvert, tiskovin za društva in organizacije, vseh vrst trgovskih in pisarniških tiskovin, ki jih izvršuje v eno ali večbarvnem tisku lepo, hitro in poceni

Delavci! Tovariši!

Pohištvo prvovrstno in najceneje, dobite pri mizarstvu „SLOGA“, KRANJ, STRUŽEVO ŠTEV. 44
Lastnika Hudamalj in Božič. - Plačljivo tudi na obroke!

Podpore za onemoglost in starost

V predzadnji številki »Delavske pravice« smo opozorili vse tiste, ki se potegujejo za podporo iz fonda za onemoglost in starost, da morajo vložiti prošnje do 1. julija 1938, in sicer na posebnih tiskovinah.

SUZOR v Zagrebu je izdal v tem pogledu še posebna navodila. V teh navodilih navaja, da je pravica za podporo zavarovana, če javi prizadeti svojo prošnjo na kakršnen koli način. Glavno je, da je le razvidno, da želi dobiti podporo iz tega fonda. Torej zadostuje tudi navadna dopisnica na OUZD ali pa na njegovo ekspozituro ali pa prijava po tretji osebi. Če se to izvrši, je pravica ohranjena. OUZD bo pa moral storiti vse potrebno, da se ugotovi, če so dani pogoji za podporo. Poudarjamo pa ponovno, da mora vsak prijaviti svojo zahtevo do 1. julija 1938, poznejše prijave bodo brezpredmetne.

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Ishaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-1. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva cesta 22-1 — Oglasi po ceniku — Telefon št. 4048. — Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka stane 1 din. — Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za celo leto 40 din. Naročnina za tuje države na mesec 7 din, na leto pa 70 din.

Odgovorni urednik Peter Lombardo, Ljubljana. Izdaja za konzorij »Delavske pravice« Sredko Žumer, Ljubljana. — Tiska Zadrudna tiskarna, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17 (Maks Blejce)

Walter Briesley Brezposelni

Ivanko pa je vprav ta obzirnost jezila. Kajti vse vedenje tega uradnika ji je govorilo — naravnost kričalo, da smatra on te obiske za oskrumbo doma in da ne bi rad on sam doživel, da bi se to zgodilo njemu, njegovi ženi ali njegovemu domu. »Kako bi mogel dovoliti, da bi njegovi otroci videli takega moža prihajati v njihovo hišo?« Kadar je uradnik odšel, je Ivanka vedno vzkripela. Nekoč je bil Janko na nesrečo doma, ko je prišel uradnik k njim. Deček je ves čas stal poleg očeta. Ničesar ni razumel, kajti prišli so že tako daleč s svojim natančnim preračunom, da je uradnik vprašal, če se računi ujemajo. Pozneje so morali starši povedati otroku, da jih je ta človek obiskal zato, da bi pregledal atove posle. Bala sta se, da se ne bi Janko osvestil, da niso »navadni« ljudje, zlasti še, ker so otroci v šoli govorili različne stvari. A vendar...

Ob pol šestih se je vzel na najvišjo točko tenbskega občinskega travnika. Sonce ga je utrudilo, noge so mu bile težke. Da se je mogel vleči dalje, se je moral malo zaganjati. Pod palcem na nogi se mu je naredila pega, ki ga je pekla, da bi umrl. Za trdno je bil prepričan, da si je odrgnil kožo. Pol šestih. Če se požuri, bo v dvajsetih minutah lahko že doma. Bolje bo, da za deset minut sede, da mu noga počije.

Ko ni bilo več klancev, se je težko zavalil na toplo travo. Za trenutek je breznamno obsedel. Potem si je sezul čevljev in zaobrnil nogo tako, da je lahko videl odspodaj. Nogavica je imela luknjo, zato si je ranil prst na nogi, ko je hodil. Legel je vznak in si dodobra odpočil. Marsikdo mu je že pravil, da mora leči vznak,

če se hoče počisto odpočiti. Gledati mora, da se kar zgrudi na tla ali na postelji ali kamor že leže. Ivan je poskusil, da bi obležal na travniku in se duševno in telesno predal počitku in pozabi. Čutil se je pomirjenega, duševno in telesno. Cele ure bi bil ostal na travi. Toda že čez pet minut je sedel pokonci, nekajkrat zakrutil in čevljev je bil na nogi. Dvakrat ali trikrat je moral pretrgoma ostro krikniti, preden si ga je obul. Sveta nebesa! Že leta in leta se ni čutil tako odrevenelega. Odšepal je dalje, nekaj korakov ga je čevljev še huje žulil. A kmalu je pustil za sabo Vražji les. Žal mu je bilo, da je sedel v travo. Ta hoja po klancu nizdol je bila nekaj strašnega. Zdelo se mu je, da so mu vse kosti popustile in da mu zdaj klecutajo po vsem telesu. Toda kmalu se je privadil in v glavi mu je nevzdržno jelo delovati.

Jutri dopoldne pride uradnik Sklada za brezposelne. Nocoj in jutri dopoldne bo nekaj podobnega, kakor pravijo vojaki: ena ura ali dve preden bo zagrmelo. Ivanka in on se bosta nekam plaho in skrivaj ozirala okrog in boječe gledala drug drugega. Da bi se dvignila za dlje na normalno gladino življenja, tega ne bosta zmogla. Vse to se bo še poslabšalo, ko pride poštar z »okenskim pismom« in jim pove, naj ostaneta doma, dokler jih uradnik ne obišče. In bo Ivanka izvedela, da pride novi uradnik (ko pride poziv, naj ostaneta doma, bo že vedela, ker se uradnik na pozivu podpiše), tedaj bo še bolj molčala kakor sicer. Kljub temu pa se bo urno sukala po hiši. Delala bo premišljeno in očitno po svoji glavi. Videla bo, da je pri roki že vsaka knjižica in premeteni izgovor, da postreže z njimi uradniku, ki jih bo tem hitreje zaprl in ovrgel. Toda ali bo kaj na boljšem, če že vnaprej vse prebrska? Ivana je bolelo, da bo Ivanka vsa iz sebe. Sam zase je čutil več truda nego bolesti spričo vseh teh priprav. (Dalje.)